

Norges Kristne Råd

Veileder: Vigslere i registrerte trossamfunn

Utarbeidet av Norges Kristne Råd, februar 2024

Trossamfunn og vigselfrett

Trossamfunn som er registrert etter trossamfunnsloven kan søke om [vigselfrett](#). Forutsetningen er at de får et rituale godkjent av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir).

Det er et vilkår for godkjenning av vigselfrituale at det ikke strider mot norsk lov og alminnelige likestillingsprinsipper. Vigselfritualer med for eksempel medgift vil derfor ikke bli godkjent. Det er også et vilkår at det er de samme spørsmålene som blir stilt til begge brudefolkene. Det kan være tillatt å gjengi direkte sitater fra religiøse verker selv om disse sitatene kan stride mot alminnelige likestillingsprinsipper. For at Bufdir skal kunne vurdere om vigselfritualet inneholder elementer som strider mot norsk lov eller alminnelige likestillingsprinsipper, må trossamfunnet sende hele vigselfseremonien for godkjenning. Når vigselfritualet i sin helhet er godkjent, følger det av ekteskapsloven at vigsleren har myndighet til å utføre vielser. Det betyr at vigsleren har *vigselfkompetanse*.

Trossamfunn med vigselfrett i Norge har ikke adgang til å utføre vigself etter et annet lands lovgiving.¹

Reglene for ekteskap og skilsmisse i Norge gjelder uavhengig av brudeparets tros- og livssynsmessige tilhørighet. Registrert vigsler har ansvar for at de som gifter seg kjenner til at de er viet i henhold til norsk ekteskapslovgiving.

Vigslerens rolle

Den som kan utføre vielsen etter et trossamfunns godkjente rituale kalles **vigsler**.

Vigsleren må være godkjent av statsforvalteren for å få vigselfkompetanse. Søknad om godkjenning som vigsler sendes av trossamfunnet vigsleren er medlem av til statsforvalteren via særskilt

¹ Enkelte trossamfunn vil kunne ha rett til å vie etter [Brudvigselflova](#) § 6 første ledd: «Kongen kan gjeva prest som høyrer til eit utanlandsk evangelisk-luthersk kyrkjesamfund, løyve til å vigja brudfolk i Noreg etter formene i det kyrkjesamfundet når brudfolka eller ein av dei er borgar i det framande landet, og presten kan halda slik vigself etter lovene der.»

nettløsning. Vigsleren må oppgi personalia og signere en egenerklæring om at lover og regler knyttet til vigsler skal følges. Egenerklæringen skal følge søknaden til statsforvalteren.

Det er trossamfunnet selv som avgjør hvem det søkes om vigslergodkjenning for. Vedkommende må være mellom 23 og 75 år. Godkjenningen opphører automatisk når vigsleren fyller 75 år. Statsforvalteren kan etter søknad fra tros- eller livssynssamfunnet og en konkret vurdering dispensere fra det øvre alderskravet for inntil ett år av gangen. En søknad om dispensasjon fra dette alderskravet skal sendes statsforvalteren senest tre måneder før vigsler fyller 75 år og deretter senest tre måneder før dispensasjonsperioden løper ut. Vigsleren kan på eget initiativ trekke seg fra rollen, eller trossamfunnet kan trekke godkjenningen tilbake enten fordi vigsleren er uønsket som vigsler eller har meldt seg ut av trossamfunnet. Trossamfunnet sender melding om fratreden til Statsforvalteren på fastsatt skjema, jfr. [Forskrift om vigselfrett i tros- og livssynssamfunn](#) §2 tredje ledd.

Når vigsler foretar en vigsel utfører vedkommende en myndighetshandling etter bestemmelsene i ekteskapsloven som medfører en lang rekke rettsvirkninger for flere personer. Det er derfor kun godkjent vigsler som kan foreta vigsler etter godkjent rituale. Vigsler har ansvar for at Ekteskapslovens krav oppfylles. Dette innebærer bl.a. at godkjent prøvingsattest foreligger og at du har en gyldig godkjenning som vigsler, jfr. [Ekteskapsloven § 16](#). Dersom kravene ikke er oppfylt, kan ekteskapet erklæres ugyldig og vigsleren kan miste godkjenningen. Det er kun trossamfunnets godkjente vigselsliturgi på norsk som kan benyttes.

Vigsel og tjenstedistrikt

Når det gjelder vigsel, er ikke den stedlige kompetanse til vigsleren nærmere regulert i ekteskapsloven. Det er lagt til grunn at vigsleren kan vie utenfor sitt tjenstedistrikt så lenge vigselen finner sted innenfor trossamfunnet og etter trossamfunnets godkjente vigselsritual, jf. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, [Rundskriv Q-20/2016 Lov 4. juli 1991 nr 47 om ekteskap](#).

Vigsleren har ikke anledning til å foreta vigsler utenfor landets grenser. Et ekteskap inngått i utlandet av registrert norsk vigsler etter norsk lovgivning vil derfor ikke være gyldig.

Regler om vigsel

Trossamfunn med vigselsrett må følge norsk lov og reglene om vigsel i ekteskapsloven. Nedenfor gjennomgås disse reglene.

Før vigselen

Før vigselen skal vigsleren ha mottatt en attest fra folkeregistermyndigheten som viser at vilkårene for at partene kan inngå ekteskap, er oppfylt. En slik attest kalles *prøvingsattest*.

At vilkårene for å inngå ekteskap er prøvet betyr at folkeregistermyndigheten har kontrollert at partene som skal inngå ekteskap oppfyller vilkårene i ekteskapsloven. Prøvingen foregår på bakgrunn av partenes egenerklæringer, forlovererklæringer, folkeregistermyndighetens opplysninger og annen aktuell dokumentasjon. Behandlingen kan ta tid (særlig hvis en av brudefolkene er utenlandsk statsborger eller har vært bosatt i utlandet), så det er viktig å starte prosessen i god tid før vigselen.

En prøvingsattest fra folkeregistermyndigheten er gyldig i fire måneder fra den er utstedt. Vigsleren kan ikke vie dersom det ikke foreligger gyldig prøvingsattest på vigselstidspunktet. Et ekteskap er ugyldig dersom det inngås uten gyldig prøvingsattest.

Informasjon om prøving av ekteskapet finnes på nettsiden:

<http://www.skatteetaten.no/person/folkeregister/ekteskap/ekteskap/i-norge/>

Dersom vigsleren blir rådspurt om prosessen ved få utstedt prøvingsattest er det viktig at vigsleren gjør seg kjent med denne.

Selv om trossamfunnet har mottatt prøvingsattest fra folkeregistermyndigheten, har vigsleren likevel en plikt til å påse at reglene for inngåelse av ekteskap blir fulgt. Mener vigsleren at folkeregisterets prøving er feil, skal ikke vigsleren vie partene. Ved tvil kan vigsleren utsette vigselen til partene som skal gifte seg har skaffet bevis for at reglene er fulgt.

Hvis vigsleren for eksempel har kjennskap til at et ekteskap ikke er etter begge parter frie vilje, har forstanderen plikt til ikke å vie partene. Dersom det likevel blir gjort, kan vigsleren etter straffeloven dømmes for medvirkning til tvangsekteskap. Er det uklart om en av partene har lovlig opphold på tidspunktet da selve vigselen skal skje, skal folkeregistermyndigheten ha krysset av for dette i et eget felt på prøvingsattesten, jf. merknad til § 7 bokstav k på s. 13 i rundskriv 30/2021 til ekteskapsloven. Da vil det være vigslers oppgave å sjekke at dette vilkåret er oppfylt før vigselen blir foretatt.

Vigsler må forvise seg om at brudefolkene har rettslig handleevne, jfr. [Ekteskapslovens §9](#).

Før vigselen er det viktig at brudefolkene legitimerer seg for å vise at de er personene som det er foretatt prøving for. Pass, førerkort og bankkort kan legges fram som legitimasjon.

Viktige regler er:

- Ekteskapet må inngås av fri vilje og ekteparet må anerkjenne hverandres like rett til skilsmisse.
- Partene som skal gifte seg må ikke være i nær slekt. Det vil si søsken, eller slektninger i rett opp- eller nedstigende linje.
- Ingen av partene må være gift med andre, heller ikke i utlandet.
- Utenlandske statsborgere som gifter seg, må ha lovlig opphold i Norge.
- Den som er under 18 år, kan ikke inngå ekteskap.

Reservasjonsrett

Ifølge ekteskapsloven kan registrert vigsler nekte å vie om en av personene, eller begge, ikke er medlem i trossamfunnet. Vigsleren kan også nekte om en av personene er skilt og den tidligere ektefellen lever. Vigsleren har heller ingen plikt til å vie personer av samme kjønn selv om det etter norsk lov er tillatt for to av samme kjønn å gifte seg. Vigsler skal praktisere dette slik at kvinner og menn likebehandles. Selv om prøvingsattesten ikke lenger gir opplysninger om forlovere og eventuelle tidligere ekteskap, har vigsler rett til å be brudeparet om de opplysninger som er nødvendige for eventuelt å kunne benytte seg av reservasjonsretten.

Vigselen

Vigsler utfører en offentligrettslig handling og må følge reglene som gjelder. Vigsleren er pålagt å bruke vigselsritualet som trossamfunnet har fått godkjent av Bufdir.

Ekteskapsloven § 11 har regler for hvordan ekteskapet skal inngås:

- Partene som skal gifte seg må møte personlig og samtidig for en vigsler.
- Mens begge er til stede skal de erklære at de ønsker å gifte seg med hverandre.
- Vigsler erklærer deretter at de er gift.

- Minst to vitner over 18 år skal være til stede under vigselen. Dette behøver ikke være de samme som har signert forlovererklæringen.

Hvis denne fremgangsmåten ikke er fulgt, anses ikke ekteskapet som inngått, og er ugyldig. Det betyr for eksempel at ekteskap inngått ved stedfortreder eller per telefon ikke er gyldige.

Et ekteskap vil også være ugyldig dersom den som foretar vigselen ikke har vigselskompetanse.

MERK:

Registrert vigsler kan ikke overlate vigsels handlingen til andre personer i trossamfunnet, som for eksempel en religiøs leder. Det er kun en registrert vigsler som kan utføre denne handlingen.

Vigsleren kan vie to av samme kjønn dersom trossamfunnet har fått godkjent et vigselsritual av Bufdir som omfatter to av samme kjønn.

Etter vigselen

Etter vigselen har vigsleren følgende oppgaver:

- Meldingsdelen på blanketten "Prøvingsattest/melding om vigsel/vigselsbok" (Q-0309), skal fylles ut.
- Meldingen skal sendes i bekreftet kopi til folkeregistermyndigheten innen tre dager sammen med dokumentasjon på vigslerens vigselsmyndighet.
- Originalversjon av blanketten utgjør trossamfunnets dokumentasjon på vigsels handlingen og beholdes av vigsleren. Vigselen føres inn i trossamfunnets vigselsbok/kirkebok for den menigheten vigsleren tilhører.
- En bekreftet kopi av meldingen gis til brudefolkene. Den utgjør en midlertidig vigselsattest fram til folkeregistermyndigheten har mottatt meldingen om vigsel og skrevet ut vigselsattest til ekteparet.

Kopi av vigselsattest

Dersom du blir bedt om å utstede kopi av vigselsattest, gjelder følgende:

- For vigsler foretatt før 01.10.2004 utstedes attesten av den lokale presten som er ansvarlig kirkebokfører.
- For vigsler foretatt etter 01.10.2004 utstedes attesten av Skatteetaten. Denne kan bestilles via Skatteetatens nettsider.

Tvangsekteskap

Retten til selv å velge ektefelle er nedfelt i internasjonale konvensjoner. Å tvinge noen til å inngå ekteskap er forbudt ved norsk lov og krenker grunnleggende menneskerettigheter.

MERK:

I ekteskapslovens § 1b står det: Kvinner og menn har samme rett til fritt å velge ektefelle. Ekteskap skal inngås av egen fri vilje og med eget samtykke.

Familiers tradisjon for eller ønske om å velge ektefelle for familiemedlemmer, går ikke foran den selvstendige rett den enkelte har til selv å velge ektefelle. Gjør den det, er det tvangsekteskap. Det er viktig at vigsleren er oppmerksom på at tvangsekteskap er forbudt og straffbart i Norge. De som tvinger, eller forsøker å tvinge, andre til å gifte seg kan risikere fengsel inntil 6 år. Det samme gjelder for personer som medvirker til tvangsekteskap.

Det er også viktig at vigsleren er oppmerksom på at dersom foreldre inngår en avtale om at deres barn i framtiden skal inngå ekteskap, så vil ikke en slik avtale være bindende etter norsk lov.

Hvis noen er tvunget til å inngå ekteskap, kan de det gjelder reise sak for å få ekteskapet kjent ugyldig.

Arrangerte ekteskap

Enkelte minoritetsgrupper fortsetter tradisjonen med å arrangere ekteskap for sine barn eller andre familiemedlemmer etter at de kommer til Norge. Arrangerte ekteskap er ikke i strid med norsk lov eller internasjonale konvensjoner. Det som strider mot norsk lov og internasjonale konvensjoner, er å anvende fysisk eller psykisk tvang for å få den ene eller begge parter til å inngå ekteskap mot sin vilje.

Det kan være uklare grenser mellom å arrangere ekteskap og å bruke tvang. Vigsler i trossamfunn der arrangerte ekteskap er vanlig blant medlemmene, oppfordres derfor til å formidle norsk og internasjonal lovgivning om tvangsekteskap til medlemmene i trossamfunnet.

Ressurser:

- Kulturdepartementet, *Veileder Forstandere i trossamfunn*, 2018
- [Lov om tros- og livssynssamfunn](#) (LOV-2020-04-24-31)
- [Forskrift om vigselfrett i tros- og livssynssamfunn](#) (FOR-2020-12-18-2826)
- [Lov om ekteskap](#) (LOV-1991-07-04-47)
- [Rundskriv Q 20/2016 Lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap](#)
- Skjemablanketter, regjeringen.no